

WANNEER BEN JE EEN SLIMME STAD?

De slimme stad. Een begrip dat steeds vaker opduikt in de media. Een term die politici en stadsbestuurders ook graag gebruiken om hun ambities voor de toekomst te beschrijven. Maar wanneer ben je een slimme stad? En hoe slim ben je dan eigenlijk? Kun je dat meten? Een interview met Hans Nouwens, directeur van Smart Data City en initiator van de verkiezing van de Slimste Binnenstad van Nederland.

Als 2030 het jaar is waarin het aantal mensen dat in steden woont de grens van 5 miljard bereikt, dan is het nu de hoogste tijd om ervoor te zorgen dat steden beter gebruik maken van alle technologieën en middelen die voorhanden zijn. En dát is, volgens Hans Nouwens, ook meteen het beste uitgangspunt om een slimme stad te definiëren: "Een slimme stad is een lerende stad. Een stad die de digitale mogelijkheden benut, en die haar informatiehuishouding optimaal inzet voor en met de inwoners".

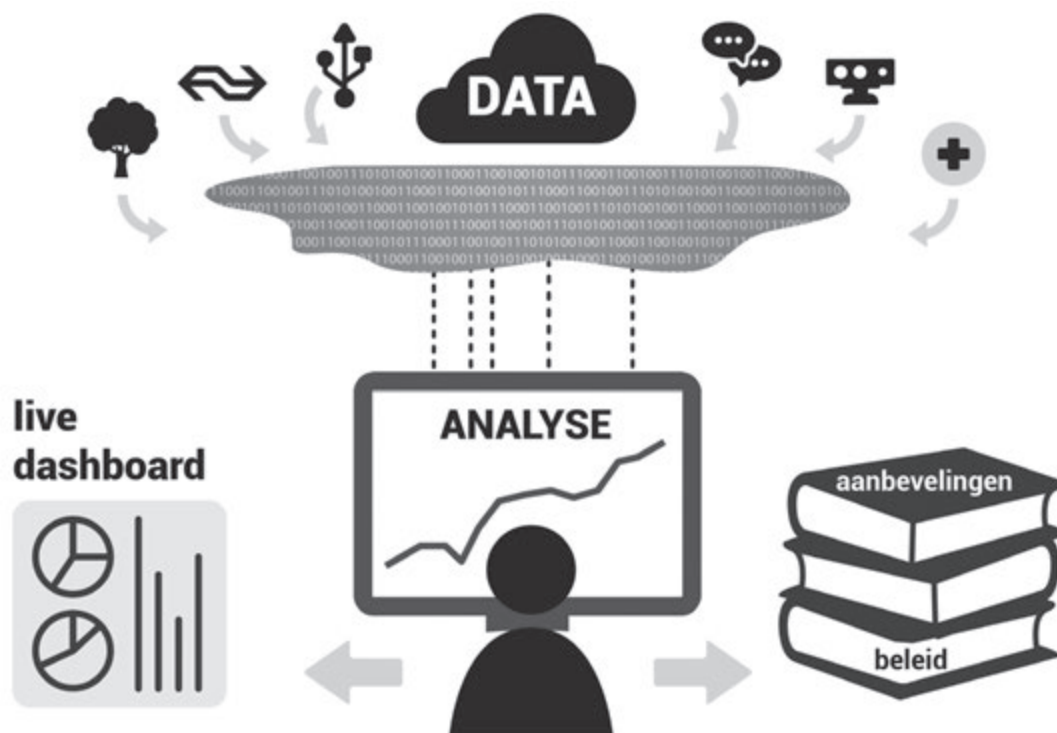
Hans Nouwens volgt al jaren de ontwikkelingen rond *smart cities* op de voet. Hij is de drijvende kracht achter de verkiezing van de Slimste Binnenstad van Nederland en is actief betrokken bij nationale en internationale *smart city* initiatieven. "Bijna alles wat we bedenken is mogelijk", stelt hij. "Er zijn al meer technische mogelijkheden dan we kunnen toepassen. Intelligente prullenbakken, sensoren die geluid meten en overlast melden, lantaarnpalen die de luchtkwaliteit bijhouden. Vrijwel alles kunnen we meten, aansluiten, digitaal aansturen. Daarover is geen discussie. Maar van welke innovaties maken we als stad nou echt gebruik? En waar wordt de stad nou echt beter van? Dat bepaalt hoe slim we zijn. Maar hoe kom je erachter waar je echt beter van wordt? Daar helpt data-analyse je verder", aldus Nouwens.

"Bij de verkiezing van de Slimste Binnenstad hebben wij de ISO-norm 37120 als belangrijkste uitgangspunt genomen bij het bepalen van de finalisten voor de categorie Strategie. Deze ISO-standaard beschrijft 100 indicatoren in 17 hoofdthema's,

waaronder economie, energie, milieu, water en afval en hoe je deze indicatoren moet meten. Het Centraal Bureau voor de Statistiek berekent deze ISO-standaard inmiddels voor Nederlandse gemeenten. Voordeel hiervan is dat deze berekening voor iedere stad op dezelfde manier wordt uitgevoerd door een neutrale partij. De gemeenten Roosendaal, Zwolle en Utrecht scoorden op deze indicatoren relatief beter dan andere steden van hun omvang waarmee zij in de finale van de verkiezing voor Slimste (binnen) Stad van Nederland 2016 zijn gekomen. Bij de beoordeling van de finalisten van de Slimste Binnenstad verkiezing hebben wij zelf een kwalitatief waardeoordeel toegevoegd door met een uitgebreide vakjury op bezoek te gaan bij de finalisten en hen te bevragen op de mate waarin deze steden hun beleid hebben weten te baseren op dit soort cijfers en indicatoren. Dat sluit aan bij de definitie van een slimme stad die ik eerder gaf: in hoeverre maken steden gebruik van data die beschikbaar zijn". Deze verkiezing rolde Zwolle als winnaar uit de bus in het thema Strategie.

"De berekening van indicatoren van het ISO is dus een mooi hulpmiddel en het beste dat er nu is", vervolgt Nouwens, "maar biedt Nederlandse steden nog niet heel veel houvast als het specifiek om slimheid gaat of om een zeer gedetailleerd beeld van de stad. Daarom zijn wij nu bezig met een verkenning naar indicatoren die iets zeggen over de mate van slimheid van steden. Dat doen we met een werkgroep ondersteund vanuit Geonovum, de organisatie die namens de overheid standaardisatie in publieke geo-informatie nastreeft. Nu is de term *smart city* nog

Na de bundeling van een divers aanbod aan datastromen verwerkt de analyst dit tot bruikbare informatie.
Vormgeving: Niels Struis

een containerbegrip. Maar hoe geven we daar meer inhoud aan? Dat zijn we aan het verkennen, onder andere door workshops te organiseren waarbij we met gemeentes bespreken hoe zij dit zien en welke data zij al beschikbaar hebben. Tot welke uitkomst dit gaat leiden weten we nu natuurlijk nog niet exact, maar de ambitie is wel dat steden straks kunnen meten hoe slim zij zijn. Of zorgvuldiger geformuleerd, het doel is dat steden aan de hand van een duidelijke set van *smartness*-indicatoren beter en makkelijker vergelijkbaar zullen worden zodat ze ook meer van elkaar kunnen leren. Tevens kunnen de *smartness*-indicatoren gebruikt worden om eigen processen te verbeteren en bijvoorbeeld bij het opstellen van openbare aanbestedingen".

De ambitie is dat steden straks kunnen meten hoe slim ze zijn

Naast een categorie Strategie was er ook een categorie Slimste Project in de verkiezing van de Slimste Binnenstad. De winnaar voor Slimste Project was het burgermeetnetwerk voor luchtkwaliteit Smart Emission (Nijmegen). Of er weer een verkiezing Slimste Binnenstad van Nederland komt, weet Nouwens nog niet. Als er een komt, dan zal de tegen die tijd ontwikkelde set van *smartness*-indicatoren ongetwijfeld een rol spelen bij de jurybeoordeling. Maar wat volgens Nouwens nog belangrijker wordt, is de mate waarin steden erin slagen digitalisering in hun werkprocessen toe te passen. En daarmee komt hij uit bij sociale innovatie, oftewel het vermogen om ons aan te passen aan de nieuwe technische realiteit met alle bijbehorende mogelijkheden. Dat geldt voor veel belanghebbenden in de stad. Gemeente, horeca, detailhandel, toeleveranciers, vrachtovervoerders, handhavers, inwoners en bezoekers, ze krijgen allemaal nieuwe mogelijkheden door de digitalisering van onze maatschappij. En de geschiedenis heeft ons al vaker geleerd dat het niet de sterkste is die overleeft, maar degene die zich het beste kan aanpassen.

"De grote veranderingen worden gedreven door data en data snijdt dwars door de hele organisatie", vertelt Nouwens. "Het raakt aan alles en houdt zich niet aan traditionele organisatorische indelingen. Een organisatorische verandering van gemeenten is daarom zeer realistisch. De burger verandert sneller in zijn digitale behoeften en vaardigheden dan dat de meeste organisaties in de steden kunnen veranderen. Daarom denk ik dat het aanpassingsvermogen om te werken met data uiteindelijk het meest bepalend zal zijn voor de vraag of een stad zich slim kan gaan noemen".

Meer informatie

- Standaard stadsindicatoren
geonovum.nl/indicatoren-slimme-stad
- Verkiezing slimste stad
slimstebinnenstad.nl

Rob Burkhard (info@geonovum.nl) is parttime werkzaam bij Geonovum als communicatieadviseur en redacteur.